

Таня Касьян

**Письменниця, журналістка,
громадська активістка.**

Менеджерка з комунікацій ГО "Точка
опори ЮА", журналістка, авторка книжки
"Про що мовчать"

Якщо не ти, то хто?

«Якщо не ти, то хто?» — лунав голос у голові Тані, яка тиждень тому закінчила університет і прийшла влаштовуватися на нову роботу. Смугаста сукня, довге світле волосся, заплетене в косу, рука міцно стискає теку з резюме і дипломами за останні п'ять років... «Чому б і ні? Я одна з найкращих на потоці, я знаюся на темі, я хочу й можу тут працювати», — відповіла вона сама собі, стиснула теку ще сильніше і сміливим кроком попрямувала до однієї держструктури.

На порозі її зустрів зрілий чоловік із вусами, який проводив співбесіди. Він завів її до маленького кабінету з одним столом і парою стільців та запропонував присісти.

— Ну що там у вас? Давайте розповідайте.

— Хочу до вас на роботу, — впевнено відповіла дівчина.

— От прям до нас?

— Так, до вас.

— Ти диви! А ти знаєш, чим ми займаємось?

— Знаю. Я написала диплом, дотичний до сфери, у якій ви працюєте.

— Та невже?

— Так, подивіться.

Чоловік почав гортати сторінки теки з подивом.

— Ого, так у тебе ще й оцінки такі високі, червоний диплом... А подяк скільки! А з іноземною що?

— Теж «відмінно». Я працювала волонтеркою-перекладачкою під час чемпіонату з футболу в штабі УЄФА.

— Нічого собі. Ну, а сюди ти навіщо прийшла?

— Бо хочу працювати!

— Ти?

— Так, я.

— Слухай, ти така гарненька й молода дівчинка... Нащо воно тобі потрібне?

— Бо я хочу працювати.

— Та тобі б на побачення бігати! З хлопцями зустрічатися!

— Але я хочу працювати.

— А потім заміж, діти... Ну от скажи, і як ми тебе у відрядження будемо відправляти?

— Але ж я хочу працювати.

— Слухай, ну не тим ти хочеш займатися. Ти розумниця, знайдеш собі гарного хлопця, влаштуєш життя, будеш виховувати дітей!

— Але ж я хочу працювати...

— Знаєш що? От ти піди рік погуляй, і як надумаєш, що хочеш працювати, можеш повертатися.

Відчуваючи глибокий сором, Таня верталася додому з невтішними новинами.

— Нічого страшного, — підбадьорювала її мати.

— Знайдеш себе в іншому місці. Може, все обернеться на краще.

ТОЧКА
ОДНОГО
ОДНОГО

— Але це так несправедливо, — хитав головою тато. — Не знайшов, до чого причепитись, і почав вимальовувати сценарії про хлопців та дітей. Так наша ж Таня не про це думає.

— Я казала йому, тату, та він мене не слухав. Не всі такі чоловіки, як ти. От і що мені тепер робити? — розчаровано подивившись на свою теку, вона дістала свою дипломну роботу, присвячену побудові системи безпеки, і відклала в нижню шухляду столу. Певно, що тепер диплом їй не знадобиться. «Чекати рік, щоб повернутись у місце, де панує сексизм? Навряд чи» — думала собі.

— Тату, от чому у світі стільки нерівності?

— Бо він несправедливий.

— Я серйозно. Чому?

— Люди різні, з різними упередженнями, — знизав він плечима.

— Зі своїми стереотипами, — додала мама.

— Але ж ви не такі. Ось мама зі мною дивилась чемпіонат світу з футболу, а ти його ненавидиш, натомість полюблюєш порпатися з трояндами в саду й слухати концерти.

— Ну... всі ми різні, — повторив батько.

— І ти не докоряєш мамі, що вона багато працює. І вона працювала ще тоді, коли я була зовсім маленькою.

— Так, пам'ятаю: несу тебе півторарічну до садочка і вчу англійської. Ти як тільки почала розмовляти, одразу ж схопила «a cat», «a dog», — почала згадувати мама. — Та й часи були тоді такі, що потрібні були гроші, щоб виживати, тож працювали всі.

— А зараз що, не потрібні?

— Звісно, що потрібні, — кивнув батько. — Але повторюю, люди різні трапляються на життєвому шляху, хтось готовий тебе підтримати, а хтось живе у світі шаблонів та ярликів.

— І що робити?

— Бути з першими.

— А якщо доля зводить з другими?

— Боротися за своє місце й шукати підтримки в перших.

— Але чому я маю боротися з тими, хто мене не чує? Чому я маю відстоювати те, що апріорі має бути правильним? Чому я в XXI столітті повинна пояснювати людині, що в усіх нас мають бути рівні права й можливості?

— Тому що мало хто усвідомлює, що таке рівність.

Сім років потому Тетяна, помахавши рукою батькам на пероні, сіла в поїзд, який повіз її до Києва. Тут вона вже четвертий рік працювала головною редакторкою сайту, який висвітлював тему гендерної рівності. Після трьох годин подорожі, пачки горіхів і двох епізодів серіалу вона почала помічати, як чоловік із нижньої полицки починає тягнути руки до її сусідки-студентки, також із нижньої полицки. Коли Таня побачила, що дівчина прибирає його руки зі своїх колін і каже «ні», вона стрибнула вниз і запитала сусідку прямо:

— Він чіпляється до тебе?

— Так, — тихенько промовила дівчина, а Таня, різко натягнувши кеди, попрямувала до провідниці.

Ані дівчина, ані чоловік не розуміли, що відбувається, настільки швидко вона діяла. Виклик начальника поїзда, два виклики поліції — вона робила все, щоб убезпечити себе та свою сусідку від пасажира, який домагався. Коли той почав їй погрожувати, а потім лестити та просити пробачення, Таня відказала:

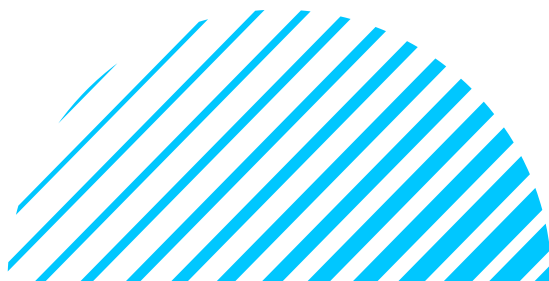
— Я знаю свої права, ви мене не залякаєте, і в цьому купе поїдете або ви, або ми. Я не збираюсь перебувати разом із чоловіком, який домагається 19-річної дівчини.

— І звідки ти така розумна взялась?

— А зараз я вмикаю диктофон, бо я журналістка й буду записувати все, що ви мені говоритимете.

Після декількох годин, двох навідувань поліції, чотирьох здивованих поглядів сусідів по вагону (які вешталися повз із цікавістю, але не пропонували помінятися купе) чоловіка нарешті перевели до іншого вагона. Уранці на пероні київського вокзалу Таня прощалася зі студенткою:

— Не знаю, що могло статись, якби не ти, — відповіла їй дівчина.

— Я просто почула твоє «ні». Коли стикаєшся з такою несправедливістю — чоловік вирішив, що може чіплятися до тебе або що він має вирішувати твою долю та кар'єру, — кричи, клич на допомогу, пояснюй, що це порушення прав. Тільки не мовчи. Я одного разу промовчала. Більше не мовчу. Сьогодні поруч була я. Але пам'ятай, що в тебе завжди є одна людина, яка може допомогти. Ти.

Таня Касьян «Якщо не ти, то хто?»

**ПОЧУТИ
ОДНЕ
ОДНОГО**

<http://facetoface.50vidsotkiv.org.ua>

